

Toekomstvisie Park Lingezegen

concept vergadering Dagelijks Bestuur 12 maart 2025

3 maart 2025

Verantwoording

Titel	Toekomstvisie Park Lingezegen
Opdrachtgever	Gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen
Projectleider	Gustav Egbring
Auteur(s)	Ellen Wilms, Sander Nijhuis, Lorena van der Meer
Tweede lezer	Ellen Wilms, Sander Nijhuis
Meet- en inspectiewerk	Sven van Rijswijk / Janet Holland / Youri Jongkoen
Kenmerk	
Aantal pagina's	
Datum	versie ter vaststelling Dagelijks Bestuur 12 maart 2025
Handtekening	3 maart 2025

Colofon

TAUW bv
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
T +31 30 28 24 82 4
E info.utrecht@tauw.com

Inhoud

Inhoud.....	3	3.3 Verkeer en recreatieve verbindingen.....	19
1 Inleiding	4	3.4 Voorzieningen.....	20
1.1 Park Lingezegen uniek landschapspark	4	3.5 Parkorganisatie; verder ontwikkelen groen uitloopgebied	23
1.2 Ontstaan park.....	4	4 Inclusief en actief verbonden met de omgeving.....	24
1.3 Organisatie Park Lingezegen.....	4	4.1 Subdoelstellingen	24
1.4 Herijking visie wenselijk	4	4.2 Doelgroepen	25
1.5 Doelen toekomstvisie Park Lingezegen	5	4.3 Betrokkenheid.....	25
1.6 Doorlopen planproces	5	4.4 Parkorganisatie: inclusief en actief verbonden met de omgeving....	28
1.7 Leeswijzer	6	5 In goede balans met natuur, bodem en water	29
2 Visie.....	7	5.1 Subdoelstellingen	29
2.1 Context.....	7	5.2 Natuur en landschap.....	30
2.2 Uitgangspunten	8	5.3 Voedsel en landbouw	34
2.3 Kernwaarden.....	10	5.4 Water	35
2.4 Doelstellingen.....	11	5.5 Duurzame energie	36
2.5 Rol Parkorganisatie	12	5.6 Parkorganisatie: in balans met natuur, landbouw en water	36
3 Verder ontwikkelen groen uitloopgebied	14	Bronnen.....	37
3.1 Subdoelstellingen.....	14		
3.2 Identiteit Park Lingezegen.....	15		

1 Inleiding

1.1 Park Lingezegen uniek landschapspark

Park Lingezegen vormt een uniek landschapspark, gelegen tussen Arnhem en Nijmegen. Het bestaat uit een omvangrijk groen gebied van 1.700 hectare waar diverse functies verweven zijn tot een levendig en beleefbaar landschapspark. Park Lingezegen is geen standaard park. Het vormt een groot groen uitloopgebied voor de circa 450.000 inwoners van de stedelijke regio Arnhem-Nijmegen. Het bestaat uit een afwisseling van parkachtig ingerichte gebieden, plassen, natuurgebieden, bossen en landbouwgronden. Deze gebieden hebben grote landschappelijke kwaliteiten. Juist de afwisseling maakt het park heel aantrekkelijk voor verschillende gebruikers. Deze kunnen terecht voor een wandeling, fietstocht, sport, kunst, cultuur, natuur, voedsel of een gezellig dagje weg.

1.2 Ontstaan park

Park Lingezegen is ontstaan als reactie op de steeds verdere verstedelijking van de regio Arnhem – Nijmegen. Als tegenhanger van de stedelijke ontwikkeling is het gebied aangewezen als Rijksbufferzone. In 2010 is de aanleg van het park gestart. De doelstelling was en is om er een recreatief uitloopgebied van te maken en het te beschermen tegen verstedelijking. In 2008 is een Masterplan opgesteld, waarin een basisuitrusting is ontworpen om het gebied in te richten als recreatief uitloopgebied. De basisuitrusting is nu geheel voltooid. Vervolgens is het Masterplan in 2009 vertaald in een Structuurvisie, welke dient als planologisch toetsingsinstrument voor de gemeenten Overbetuwe en Lingewaard. Beide plannen hebben een doorkijk gemaakt naar 2025 met als belangrijke onderlegger het landschap.

Figuur 1: De basisuitrusting van het park is gereed en wordt goed gebruikt

1.3 Organisatie Park Lingezegen

Voor de organisatie van het park is de Parkorganisatie ingesteld. Zij opereert namens de vier gemeenten Arnhem, Nijmegen, Lingewaard en Overbetuwe. Zij heeft de taak om de basisuitrusting aan te leggen (nu voltooid), het beheer hierover uit te (laten) voeren en het park door te ontwikkelen tot een levendig en beleefbaar park. Ze vormt een netwerkorganisatie en heeft een Algemeen bestuur (AB) en een Dagelijks bestuur (DB). De Parkorganisatie is slechts voor een beperkt deel eigenaar van de gronden binnen het park.

1.4 Herijking visie wenselijk

Nu, anno 2025, is het tijd voor een nieuwe visie, die de opvolger vormt van het Masterplan uit 2008. De basisuitrusting werd in 2020 afgerond en het beoogde landschapspark met een duidelijk onderscheid tussen verschillende deelgebieden kwam tot stand. In 14 jaar is er veel veranderd, ook in het gebruik van het park. Daardoor is nu een herijking van die visie nodig om het park op een toekomstbestendige manier door te ontwikkelen. Dit doet de

Parkorganisatie samen met de partners en gebruikers van het park. Er komen nieuwe lokale en (boven)regionale ontwikkelingen op het park af, die ruim 15 jaar geleden nog niet voorzien waren. Deze hangen samen met de landelijke opgaven die er nu spelen. Denk hierbij aan de transitie in de landbouw, de wens voor meer biodiversiteit in het buitengebied, het regionale groen-blauwe raamwerk, klimaatopgaven zoals waterberging en droogte, de energietransitie en ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit. Deze opgaven bieden bij een juiste benadering kansen voor de inrichting en het beheer van het park en de lokale betrokkenheid. Ze vormen mogelijk zelfs aanleiding voor uitbreiding van het park. Maar er kunnen ook risico's in schuilen voor de huidige kwaliteit en waarde van het park, zoals versnippering van de landschappelijke samenhang. Deze toekomstvisie geeft aan hoe Park Lingezegen wil omgaan met deze ontwikkelingen.

1.5 Doelen toekomstvisie Park Lingezegen

De nieuwe toekomstvisie voor Park Lingezegen biedt een strategische visie om richting te geven aan nieuwe ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven, op het gebied van inrichting, beheer, begrenzing en organisatie. De visie biedt een toetsingskader voor toekomstige ontwikkelingen. Ze toont een lange termijn visie met ambities, welke een stip op de horizon zet voor de komende 15 jaar, tot aan 2040. Daarnaast geeft de visie ook inzicht in concrete en realistische inrichtings- en beheervoorstellen voor de eerste vijf jaar. De visie is flexibel, waardoor ze in kan spelen op nieuwe ontwikkelingen die nu nog niet zijn voorzien. De visie is mede gebaseerd op de wensen van de gebruikers. Hiervoor is een breed participatietraject opgesteld en uitgevoerd. De visie bestaat uit uitgangspunten en doelstellingen voor het gehele parkgebied en kent een uitwerking per doelstelling, gerelateerd aan de thema's die de Parkorganisatie hanteert. Hierin zijn ook aanbevelingen voor het beheer

Figuur 2: Participatieavond in de Pakschuur bij de Landerij

opgenomen, welke kunnen worden meegenomen in een nieuw beheerplan. Tevens bevat de visie een advies aangaande de wijzigende rol voor de Parkorganisatie en samenwerking met strategische partners. De visie bevat inspiratie en uitgangspunten voor de Omgevingsplannen van de gemeenten. Mogelijk zullen deze naar aanleiding van dit visiedocument worden aangepast. Als vervolg op deze Toekomstvisie zal een doorkijk worden gemaakt die een aanzet geeft voor uitvoeringsplannen.

1.6 Doorlopen planproces

Om tot een nieuwe toekomstvisie te komen, is er een inventarisatie en analyse uitgevoerd van de eerdere visies en de realisatie daarvan in het gebied. Daarvoor is het gebied meerdere malen bezocht. Daarnaast is er via een bureaustudie een beknopte gebieds- en beleidsanalyse uitgevoerd om meer inzicht te krijgen in de opbouw van de bodem en het landschap, de ruimtelijke karakteristiek en de thema's Sport & Vitaliteit, Geschiedenis & Erfgoed, Kunst

& Cultuur, Natuur & landschap, Voedsel & Landbouw, Water, Infrastructuur en Beheer. Per thema is ingegaan op de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en eventuele knelpunten en kansen. Deze analyse is in een los achtergronddocument opgenomen.

Met de Parkorganisatie zijn gesprekken gevoerd om inzicht te krijgen in het huidige gebruik, het beheer en de financiën van Park Lingezegen. Met de accounthouders van de vier gemeenten zijn gesprekken gevoerd omtrent aandachtspunten voor de inrichting en het beheer in het park en is een strategiesessie gevoerd over de hoofdlijnen van de visie. Met de bestuursleden van het AB en DB is een aantal stellingen besproken om inzicht te krijgen in de gewenste bandbreedte ten aanzien van te maken keuzes en kernwaarden van het park. Vervolgens zijn de bestuurders ieder apart geïnterviewd om hun mening ten aanzien van toekomstige ontwikkelingen nader toe te lichten.

Participatietraject gebruikers, beheerders en ondernemers

Voor de gebruikers, beheerders en ondernemers van het park is een participatietraject ingericht, om wensen en ideeën op te halen voor de toekomstvisie. De gebruikers zijn in april 2024 uitgenodigd op twee avonden om hun mening te geven over het park. Met beheerders en ondernemers is aan de hand van stellingen gediscussieerd over het functioneren van het park. Daarnaast is er door de Parkorganisatie een digitale enquête uitgezet met vragen over het doel van het parkbezoek, de waardering van het park en stellingen rond de huidige zes parkthema's, waaruit blijkt of er zaken ontbreken. Deze enquête is door ruim 500 mensen ingevuld.

De uitkomsten uit de participatie zijn naast de bureaustudie als input gebruikt voor de visie en de uitwerking per thema. De uitkomst is samengevat in het

achtergronddocument. Begin 2025 wordt de concept Toekomstvisie teruggelegd de gebruikers om hiervan kennis te nemen.

1.7 Leeswijzer

In de Inleiding is de aanleiding en het doel van de nieuwe Toekomstvisie beschreven. Er is ingegaan op de Parkorganisatie en de vraag waarom een herijking noodzakelijk is. Ook is aangegeven welk planproces doorlopen is en op welke wijze participatie heeft plaatsgevonden.

In hoofdstuk 2 is de huidige maatschappelijke context van de visie beschreven en zijn de uitgangspunten en de doelstellingen benoemd en toegelicht. Vervolgens is aangegeven welke rol hierbij is weggelegd voor de Parkorganisatie. In hoofdstuk 3 tot en met 5 zijn de drie hoofddoelstellingen één voor één uitgewerkt en is gekeken welke consequenties dit heeft voor de Parkorganisatie. Hoofdstuk 3 gaat in op het verder ontwikkelen van het groene uitloopgebied, hoofdstuk 4 op een inclusieve en actieve verbondenheid met de omgeving en hoofdstuk 5 gaat in op een goede balans met natuur, bodem en water. In een volgende stap en document wordt een doorkijk naar de uitvoering gegeven.

Achtergrond document

Er is een apart analyse document opgesteld. Hierin is teruggekeken op het Masterplan uit 2008 en de Structuurvisie uit 2009. Er is nagegaan in hoeverre deze plannen gerealiseerd zijn en waar ze niet tot uitvoering zijn gekomen en waarom. Er is tevens een analyse opgenomen van de thema's die voor het park van belang zijn. Hierbij is gekeken naar de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en de knelpunten en kansen. Ook zijn de uitkomsten uit de participatie hierin toegelicht.

2 Visie

2.1 Context

Thema's anno 2024

Park Lingezegen is na het opstellen van de eerste ruimtelijke plannen toe aan een nieuwe visie. Ontwikkelingen in de maatschappij gaan hard. In anderhalf decennium zijn er zowel op Rijks-, als op provinciaal en regionaal niveau andere speerpunten in de politiek en het beleid, en zeker ook in de maatschappij. Algemene tendensen van deze tijd zijn de achteruitgang van de natuur in zowel natuurgebieden als daarbuiten, de toenemende bevolking en immigratie en de daarbij groeiende verstedelijking en behoefte aan groene uitloopgebieden. De bevolking groeit ook in de regio Arnhem-Nijmegen. Al deze inwoners hebben behoefte aan ruimte om te wonen, werken en recreëren. Dit veroorzaakt nog meer druk op de al schaarse ruimte. Daarnaast vergrijsst de bevolking, neemt de vrije tijd toe en is er een vernieuwde interesse in lokale activiteiten. De coronatijd leidde tot een groeiend gebruik en positieve waardering van de directe groene woonomgeving. Dit gold ook voor Park Lingezegen. In deze tijd werd het park ontdekt door nieuwe gebruikers.

De mondiale situatie laat ons zien dat het niet vanzelfsprekend is dat grondstoffen en voedsel altijd maar geïmporteerd en geëxporteerd kunnen worden. Ten slotte is er de mondiale klimaatverandering, die ons dwingt bewust om te blijven gaan met het bergen en afvoeren van water en het tegengaan van hittestress en droogte. Belangrijk is dat we nu keuzes maken voor de volgende 15 jaar met een blik op de toekomst en dat we Park Lingezegen zo inrichten dat iedereen gebruik kan (blijven) maken van het groene uitloopgebied.

Figuur 3: Thema's van brede welvaart. Bron rapport Raad voor de leefomgeving

Brede welvaart

In de toekomstvisie streeft Park Lingezegen naar brede welvaart. Thema's die bepalend zijn voor de mate van welvaart die mensen ervaren zijn heel divers, namelijk: subjectief welzijn, gezondheid, consumptie en inkomen, onderwijs en opleiding, ruimtelijke samenhang en kwaliteit, economisch kapitaal, natuurlijk kapitaal en sociaal kapitaal.

We zien hier een combinatie van thema's rond een schone fysieke omgeving, economische en sociale aspecten en welzijn. Ook ruimtelijke samenhang en kwaliteit draagt bij aan een brede welvaart. Deze verschillende thema's komen terug in de uitgangspunten en doelstellingen voor Park Lingezegen.

2.2 Uitgangspunten

Voor de ontwikkeling van Park Lingezegen geldt een aantal uitgangspunten die voortkomen uit de kernwaarden van het park:

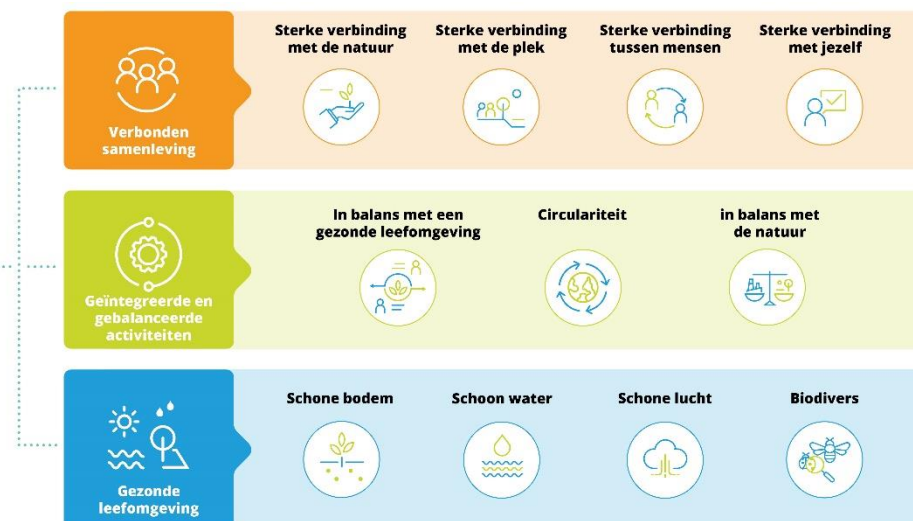
1. Het park is voor iedereen.
2. Het park is een groene bufferzone.
3. Het park is duurzaam.
4. Het park is financieel gezond.

Het park is voor iedereen

De verwachting is dat het aantal bezoekers van het park blijft groeien, mede door de bevolkingsgroei in de regio Arnhem-Nijmegen. Park Lingezegen is een plek voor iedereen: jong en oud, ongeacht achtergrond of gender. Als openbaar en publiek toegankelijk park biedt het ruimte voor ontspanning, recreatie en ontmoeting. De Parkorganisatie streeft er actief naar om een breed en divers publiek aan te trekken, zodat iedereen de kans krijgt te genieten van de natuur, cultuur en activiteiten die het park te bieden heeft.

Het park is een groene bufferzone

Het park is een belangrijke groene bufferzone tussen de stedelijke gebieden van Arnhem en Nijmegen. Om dit te borgen mag er geen grootschalige stedelijke ontwikkeling plaatsvinden binnen Park Lingezegen. Dit is essentieel om de gewenste omvang en samenhang van het park te behouden en versnippering te voorkomen. Daarbij is het van belang dat het park voorziet in recreatieve behoeften en recreatieve paden vanuit nieuwe stedelijke uitbreidingen goed aansluiten op het park.

Figuur 4: Schema Duurzame Vitale Leefomgeving

Het park is duurzaam

Vanaf 2020 is duurzaamheid één van de zes thema's van het park. Gezien de grote milieuproblemen en de klimaatveranderingen waar we nu voor staan is ervoor gekozen het thema duurzaamheid als uitgangspunt te kiezen voor de gehele verdere ontwikkeling van het park. Wat betekent dat? Duurzaamheid heeft betrekking op meerdere aspecten van een vitale leefomgeving, zie ook het bovenstaande schema.

1. De basis bestaat uit een gezonde leefomgeving.
2. Daarin vinden geïntegreerde en gebalanceerde activiteiten plaats.
3. In een verbonden samenleving.

Deze drie lagen benadering vanuit duurzaamheid vormt een onderliggend uitgangspunt voor de toekomstige ontwikkeling van Park Lingezegen.

Gezonde leefomgeving

Er wordt ingezet op het vergoten van de biodiversiteit, een schone bodem (verminderen gewasbeschermingsmiddelen), schoon water en schone lucht. Omdat de wateropgave momenteel essentieel is in zowel de waterkwantiteit als kwaliteit wordt water toegevoegd aan het thema Natuur & Landschap.

Geïntegreerde en gebalanceerde activiteiten

Het gebied vraagt om een goed en wellicht verschuivend evenwicht tussen de diverse activiteiten (recreatie en natuur, landbouw en natuur). Een evenwichtige functieverdeling en het stimuleren van contact tussen diverse gebruikers, eigenaren en beheerders van het gebied kan daarbij helpen.

Als onderdeel van gebalanceerde activiteiten wordt ingezet op een circulair park. Circulariteit betekent het hergebruiken van grondstoffen en producten, waardoor er nauwelijks afval ontstaat. In een circulaire economie zijn weinig nieuwe materialen nodig en zijn de gebruikte grondstoffen hernieuwbaar. Circulariteit draagt daarmee bij aan duurzaamheid doordat het de aarde minder belast, klimaatverandering tegengaat, het milieu schoonhoudt en grondstoffen beschikbaar houdt. Circulariteit is in de basis gericht op vier aspecten:

1. Minder grondstoffen gebruiken door af te zien van producten, deze te delen of efficiënter maken.
2. Producten en onderdelen langer en intensiever te gebruiken door hergebruik en reparatie waardoor de vraag naar nieuwe grondstoffen vertraagt.
3. De kringloop sluiten door hoogwaardig recycling van materialen en grondstoffen, zodat er minder nieuwe grondstoffen nodig zijn en minder afval wordt verbrand of gestort.
4. Eindige grondstoffen te vervangen door hernieuwbare grondstoffen of alternatieve grondstoffen met minder milieudruk.

Bij de doorontwikkeling, activiteiten, vervanging en beheer van het park dienen bovenstaande aspecten medebepalend te zijn voor te maken keuzes ten aanzien van bijvoorbeeld grondstoffen, materialen en energievoorziening. De Parkorganisatie kan hierop sturen bij de eigen bedrijfsvoering en uit te besteden werkzaamheden.

Verbonden samenleving

Brede welvaart wordt gekenmerkt door een sterke verbinding met de natuur, met de plek, tussen de mensen en met jezelf. Een dergelijke lokale betrokkenheid is reeds aanwezig in Park Lingezegen in de vorm van voedselbossen, moestuinen, de Herenboeren, recreatieondernemers, boeren met nevenactiviteiten, zorgboerderijen, landwinkels en betrokken verenigingen. Door middel van culturele en kunstzinnige activiteiten en het beleefbaar maken van erfgoed en geschiedenis worden andere doelgroepen aangesproken. Het doel is de verbinding met de samenleving uit te breiden. Dit zou uit kunnen monden in een netwerk van verschillende gemeenschappen en donateurs van het park. Een regionale schaal is daarbij een ideaal, verbonden met het landschap en haar directe omgeving.

Het park is financieel gezond

De toekomstvisie moet financieel solide zijn voor de instandhouding van het park. De nadruk ligt enerzijds op de instandhouding en versterking van de gerealiseerde basisuitrusting. Anderzijds dienen nieuwe middelen te worden gezocht voor gewenste ontwikkelingen op terreinen van derden, zodat deze ontwikkelingen ook financieel mogelijk zijn. Denk hierbij aan inkomsten die verkregen worden bij het faciliteren van evenementen en gelden/subsidies vanuit de Groene Metropoolregio (GMR) voor het realiseren van het Groenblauwe raamwerk en vanuit de wateropgaven.

2.3 Kernwaarden

De kernwaarden van het park groeien mee met de ontwikkeling van Park Lingezegen en sluiten aan bij de vernieuwde uitgangspunten en doelstellingen. De oorspronkelijke kernwaarden waren gebaseerd op de (landschappelijke) kwaliteitseisen vanuit de Structuurvisie. Dit ging vooral om de ontwerp- en aanlegfase. Deze zijn na het realiseren en het in gebruik nemen van het park uitgewerkt zoals onderstaand benoemd en bedacht vanuit een netwerkorganisatie:

- Een groene buffer in de stedelijke regio Arnhem – Nijmegen.
- Een openbaar toegankelijk park.
- Waarin geen (grootschalige) woningbouw wordt toegestaan.
- Een park met beleefbare natuur en in juiste balans met natuur.
- Een inclusief park, een park voor en van iedereen, actief verbonden.
- Een duurzaam en circulair park.
- Een kwalitatief hoogwaardig park.
- De parkorganisatie faciliteert beheer, doorontwikkeling en gebruik van het park en zet zich in als netwerkorganisatie om gewenste ontwikkelingen op gronden van derden te stimuleren.
- De Parkorganisatie werkt daarbij met zes thema's. Sport en vitaliteit, Kunst & Cultuur, Geschiedenis en Erfgoed, Natuur & landschap, Voedsel & Landbouw en Water als nieuw thema.

Figuur 5: Toegankelijk groen behoort tot de kernwaarden van het park

2.4 Doelstellingen

Om in te spelen op de nieuwe ontwikkelingen en behoeften in en rondom het park zijn voor de volgende 15 jaar drie doelstellingen benoemd. Om deze doelstellingen te kunnen realiseren, wordt een belangrijke nieuwe rol van de Parkorganisatie gevraagd.

De doelstellingen van Park Lingezegen voor 2040 zijn:

1. Verder ontwikkelen groen uitloopgebied (geïntegreerde en gebalanceerde activiteiten).
2. Inclusief en verbonden met de omgeving (verbonden samenleving).
3. In goede balans met natuur, bodem en water (gezonde leefomgeving).

Verder ontwikkelen groen uitloopgebied

De toekomstvisie gaat qua inrichting verder op het ingezette streefbeeld vanuit het Masterplan van 2008. Daarmee zijn duidelijk van elkaar onderscheidende delen ontstaan: Noord, Midden en Zuid. Het onderscheid tussen deze deelgebieden is waardevol en blijft uitgangspunt bij nieuwe ontwikkelingen. De functie als groen uitloopgebied wordt verder ontwikkeld door in te zetten op aanvullende voorzieningen en activiteiten.

Park is inclusief

Het park is er voor iedereen, voor kinderen, jongeren, volwassenen, mensen met verschillende achtergronden en ook voor mensen met een beperking. De voorzieningen en activiteiten faciliteren de behoeften van verschillende doelgroepen. Bezoekers uit het park en de directe omgeving binnen de regio Arnhem – Nijmegen zijn de belangrijkste doelgroep; de band met deze doelgroep wordt versterkt.

Regio+

Naast de lokale laag zet de Parkorganisatie ook in op een regio+ laag. Dit is een recreatief programma van evenementen en activiteiten gericht op een (boven)regionale doelgroep. Het gaat dan bijvoorbeeld om evenementen, kunstprogramma's en culturele activiteiten. Deze voorzieningen zijn aanvullend en niet concurrerend op het bestaande aanbod in de regio. Het programma draagt bij aan de financiële gezondheid van het park. Een goede bereikbaarheid en verkeersontsluiting zijn voorwaarden. Daarnaast moet het programma aansluiten bij de ecologische en landschappelijke draagkracht van het gebied en van de bewoners.

In goede balans met natuur, bodem en water

Het gebruik van het park dient in een juiste balans te zijn met de natuurwaarden, schone bodem en fysieke kwaliteiten zoals voldoende en schoon water. Er is een nadrukkelijke wens om de biodiversiteit met name in het Midden deel te versterken en de ecologische verbindingen tussen de delen van het park en haar omgeving verder te ontwikkelen via de denklijnen van het Groenblauwe raamwerk en het achterliggende Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszones (GO). Hierbij helpt een zonering per gebiedsdeel en een intensieve afstemming tussen diverse partners in het gebied.

2.5 Rol Parkorganisatie

Pijlers Parkorganisatie

De Parkorganisatie is een beheer- en netwerkorganisatie welke draait op drie pijlers: de afdelingen Beheer & Onderhoud, Strategie & Doorontwikkeling en Gebruik & Beleving. Voor de toekomst is het van belang dat de organisatie dynamisch is en meebeweegt met nieuwe ontwikkelingen. Daar horen nieuwe rollen bij.

Fysiek & Sociaal beheer

Een park van 1700 hectare heeft beheer nodig. Het gaat hierbij om zowel fysiek beheer (het beheer van de groene buitenruimte) als sociaal beheer (Gastheerschap en toezicht). Het fysieke beheer wordt zo veel mogelijk met lokale partijen gedaan. Zo kunnen zij bijdragen aan 'hun' stukje Park Lingezegen en wordt de betrokkenheid bij het park verhoogt. Het sociaal beheer vormt een belangrijke schakel in het levendig en beleefbaar houden van Park Lingezegen. Daarbij gaat het om zowel het optreden als gastheer van het park als het houden van toezicht. Iedereen moet zich welkom en veilig voelen in Park Lingezegen en daar draagt het sociaal beheer een belangrijke bijdrage aan. De Parkorganisatie is niet verantwoordelijk voor handhaving.

Nieuwe rollen parkorganisatie

Het is belangrijk om te beseffen dat de Parkorganisatie de basisuitrusting zelf kon realiseren. Aanvullende waarden en activiteiten die wenselijk zijn in de toekomst liggen lang niet allemaal op grond van gemeenten of overheidsinstanties. De Parkorganisatie krijgt daardoor naast een coördinerende en uitvoerende rol ook een faciliterende, stimulerende en organiserende rol. Hiervoor heeft de Parkorganisatie al veel in huis. Ze werkt als een netwerkorganisatie en heeft nauw contact met (agrarische- of andersoortige) ondernemers uit het gebied die het beheer uitvoeren. Naast

deze rollen houdt de Parkorganisatie zich bezig met het organiseren en uitvoeren van projecten ten behoeve van het realiseren van de visie.

Samenwerken met strategische partners

Het verder in stelling brengen van het netwerk en de samenwerking met strategische partners zal voor de komende jaren een cruciale rol spelen. Het vertrouwen wat vanuit de omgeving is opgebouwd in de Parkorganisatie biedt daarvoor een goede basis. Daarbij is het belangrijk dat er richting derden, zoals de grondeigenaren van een bottom-up benadering sprake is, waarbij zij er zelf voor kiezen of zij aan nieuwe ontwikkelingen willen bijdragen. Regelmatige afstemming met particulieren en organisaties die binnen het park gronden in eigendom en beheer hebben is van belang om doestellingen van het park op elkaar af te stemmen. Denk hierbij aan Uiterwaarde bij de Rijkerswoerdse plassen en Staatsbosbeheer bij Waterrijk. Vanwege het belang van een goed waterbeheer is het zinvol te verkennen welke vorm van samenwerking met het waterschap wenselijk is.

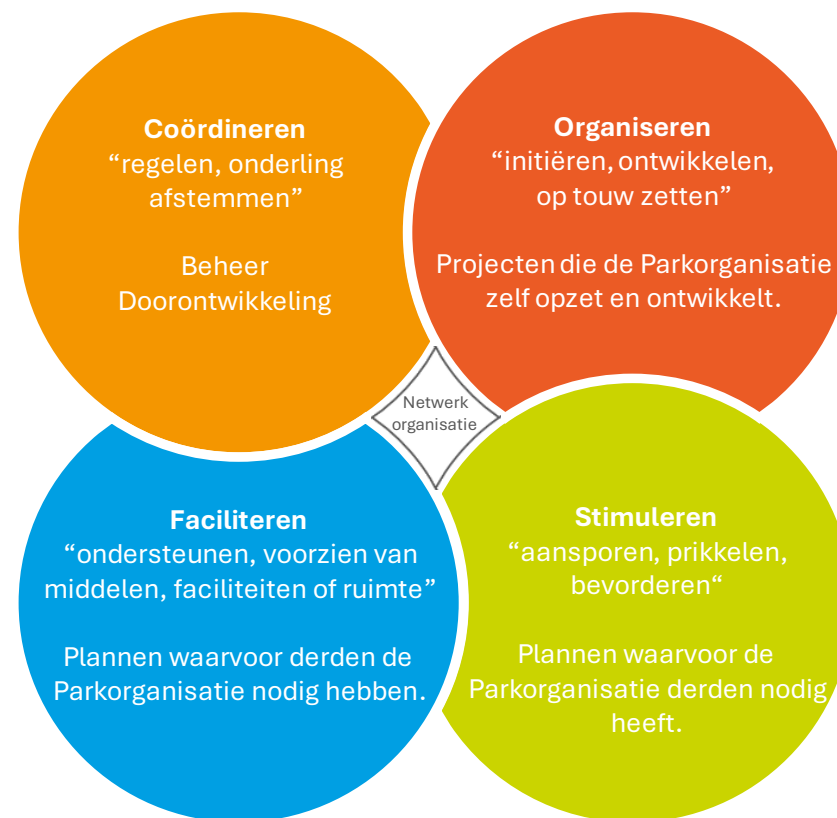
Rollen Parkorganisatie

De Parkorganisatie vormt een netwerkorganisatie die zich richt op het doorontwikkelen, beheren en bevorderen van het gebruik en de beleving van het park. Dit doet de Parkorganisatie samen met haar netwerk van partners. Er zijn vier belangrijke rollen die de Parkorganisatie aan kan nemen om haar doelstellingen te bereiken: coördineren, stimuleren, faciliteren en organiseren (zie figuur 6).

In de coördinerende rol zorgt de Parkorganisatie voor afstemming en samenwerking met verschillende partijen om zo de doelstellingen ten aanzien van beheer en doorontwikkeling te bereiken.

Als stimulator moedigt zij de betrokkenheid van netwerkpartners aan door bijvoorbeeld het initiëren van projecten om zo tot de doelstellingen te komen. De Parkorganisatie biedt ondersteuning in de vorm van faciliteren van het netwerk, zodat ook partners hun doelstellingen kunnen bereiken. Om de netwerkkrollen goed uit te kunnen oefenen zal de Parkorganisatie nieuwe kennis en vaardigheden nodig hebben. Bijvoorbeeld over mogelijke subsidies om bij te dragen aan biodiversiteit of over de mogelijkheden en wensen om waterberging te combineren met agrarische activiteiten.

De Parkorganisatie heeft een organiserende en initiërende rol bij nieuwe projecten en evenementen die zij graag binnen het park wil ontwikkelen. Met inzet en organisatiekracht wil de parkorganisatie het netwerk verleiden om deze activiteiten op te pakken zodat ze de organisatie uiteindelijk over kan dragen.

Figuur 6: Rollen van de Parkorganisatie

3 Verder ontwikkelen groen uitloopgebied

Dit hoofdstuk geeft uitwerking aan de eerste doelstelling van de Parkorganisatie: 'verder ontwikkelen groen uitloopgebied'. In de eerste paragraaf worden de subdoelstellingen kort benoemd, waarna deze in de daaropvolgende paragrafen nader zijn toegelicht.

3.1 Subdoelstellingen

Identiteit Park Lingezegen:

- Samenhang en identiteit binnen park, barrières inpassen en opheffen
- Behouden verscheidenheid tussen deelgebieden
- Mogelijk uitbreiden Park Lingezegen

Verkeer en recreatieve verbindingen:

- Aanvullen parkeerplaatsen aan randen
- Verkeer Middengebied Versterken recreatieve verbindingen vanuit stad en land
- Versterken recreatieve verbinding tussen deelgebieden
- Uitbreiden Klompenpaden

Voorzieningen:

- Aanvullen recreatieve voorzieningen
- Aanvullen horeca en recreatieve trekkers
- Aanvullen bijzondere punten om naartoe te lopen
- Faciliteren sport en beweging

Zoneren van bezoekersstromen

Figuur 7: Informatiepaneel bij het Klompenpad Bemmelse Zeegpad

3.2 Identiteit Park Lingezegen

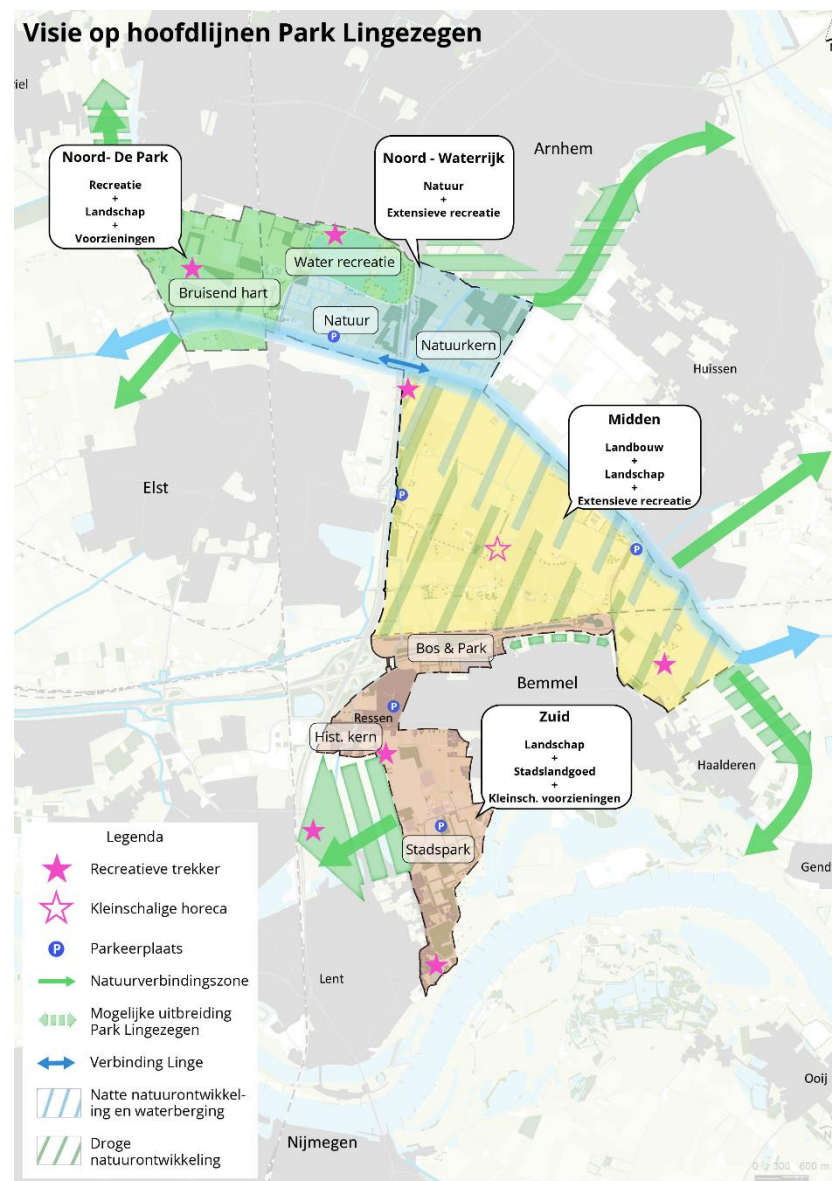
Zoals omschreven in de inleiding is Park Lingezegen een bijzonder park met haar eigen identiteit.

Samenhang en identiteit binnen park, barrières inpassen en opheffen

Voor het park is het van belang dat er samenhang is binnen het gehele park en tussen de delen Noord, Midden en Zuid, die ieder een eigen Betuwse karakteristiek kennen. Dit uit zich in verbindende recreatieve paden en elementen en doorgaande structuren, zoals de Linge en het RijnWaalpad. Het terugkerende parkmeubilair in de huisstijl van Park Lingezegen geeft uiting aan de identiteit van het park. Barrières die voortkomen uit de doorsnijdende infrastructuur (A325, Betuwelijn en A15) worden landschappelijk zo goed mogelijk ingepast. De barrièrewerking voor mens en dier wordt waar mogelijk opgeheven. Zo heeft de provincie Gelderland een plan voor een goed ingepaste A325 op palen, waar de Linge op maaiveld onder doorgaat.

Mogelijk uitbreiden Park Lingezegen

- In het noordwesten richting Driel is het van belang de groene corridor langs Schuytgraaf-Zuid in Arnhem zodanig natuurvriendelijk in te richten en te beheren volgens het model IJsvogelvlieder, dat deze ook werkelijk gaat functioneren als groenblauwe ader tussen de stedelijke gebieden richting de Rijn.
- In het noordoosten, richting het Zeegbos en Landgoed Groot Holthuizen, is uitbreiding wenselijk omdat er naast het kassengebied slechts een zeer smalle corridor overblijft, die de groenblauwe verbinding tussen Arnhem en Huissen en Park Lingezegen vormt.

Figuur 8: Visie op hoofdlijnen Park Lingezegen

- Ten noorden van Bommel ligt een smalle groene strook ten zuiden van de A15. Doortrekking van het park langs deze zijde geeft nog een kans op realisatie van een verbinding in oost-west richting voor de natuur en voor de recreatieve gebruiker.
- De Lentse plassen zijn qua recreatief gebruik complementair aan de recreatieve mogelijkheden in het zuidelijke deelgebied. Het Rijnwaalpad loopt hier ook middendoor. Voor de gebruiker zou het logisch zijn dat de plassen met omliggende recreatieve paden en gebieden onderdeel uitmaken van het park met een gelijke uitstraling van het parkmeubilair en beheer.
- Ten zuiden van Ressen wordt Landschapspark Ressen ontwikkeld. Dit park richt zich op het herstellen van de open landschapsstructuur en beschermt de historische kern Ressen tegen oprukkende bebouwing. Het park sluit daarmee goed aan bij de doelstelling van Park Lingezegen als groene bufferzone.
- Voor de ontwikkeling van de natuurverbindingszone tussen Linge en de Nederrijn c.q. de Waal kan een uitbreiding van het Park aan de oostkant van Bommel ten noorden van Haalderen wenselijk zijn.

Tussen Nijmegen Noord en Elst ligt een kans voor een groene verbinding met agrarisch grondgebied die nader onderzocht kan worden.

Behouden verscheidenheid tussen deelgebieden

In de ontwikkeling van Park Lingezegen heeft elk deel haar eigen ruimtelijke karakter gekregen, met bijpassende toegankelijkheid en activiteiten, gebaseerd op de van nature aanwezige ondergrond, de landschapsontwikkeling en haar geschiedenis. Deze verscheidenheid is heel waardevol en blijft belangrijk bij toekomstige ontwikkelingen. De landschaps-

en natuurwaarden zijn in ieder deel verschillend en passen bij de daar voorkomende bodem, waterhuishouding en landschappelijke inrichting.

Verschillende accenten tussen recreatie en natuur in deelgebieden

In de visie zijn drie gebieden aangehouden; Noord, Midden en Zuid. Noord bestaat uit de twee voormalige deelgebieden De Park en Waterrijk. Midden bestaat uit Landbouwland en De Buitens. Zuid wordt gevormd door de Woerd. In elk deelgebied ligt de balans tussen het recreatief gebruik, natuur en landschap en het agrarisch gebruik anders, zie de beschrijving hieronder. Voor elk deel zijn de belangrijkste aandachtspunten voor de toekomst samengevat.

Noord – De Park

De Park is een halfopen parklandschap met een afwisseling van lanen, voedselbossen en bosschages, gelegen op een oude stroomrug. In de noordwesthoek ligt de golfbaan landgoed Welderen. Centraal ligt van noord naar zuid een open zone ter plaatse van een oude loop van de Rijn, het Romeinse lint. Met een fraai ontworpen brug De Hoge Noot kruist het fietspad in de Notenlaan het spoor. Dit viaduct vormt tegelijkertijd een uitkijkpunt. De parkaanleg vormt ruimtelijk een fraai geheel. De Park heeft een duidelijke entree, diverse recreatieve paden, onder andere rondom het Romeinse Lint, en vele recreatieve voorzieningen, zoals een natuurspeelplaats, dierenweide en evenemententerrein. Natuur- en landschapsontwikkeling, voedselproductie en recreatie gaan hier hand in hand. De aangelegde landschapselementen zoals de hagen, bossen, voedselbossen en kruidenrijke weides bevatten verschillende natuurwaarden. Deze gaan samen met het recreatief gebruik op de wandel- en fietspaden én in en rondom de recreatieve voorzieningen.

De visie richt zich hier op:

- Uitbouwen paden, voorzieningen en meer gevarieerd beheer.

- Basisvoorzieningen bij evenemententerrein, om aanloopkosten te beperken.
- Mogelijkheid voor bezoekerscentrum nader onderzoeken.
- Verder ontwikkelen van de voedselbossen en landschapselementen.

Noord – Waterrijk

Waterrijk bestaat uit de Rijkerswoerdse plassen aan de noordwestzijde, grote rietlanden aan de zuidzijde en natte bossen aan de oostzijde met tussen gelegen weilanden. Dit was van oorsprong ook een nat komgebied.

De Rijkerswoerdse plassen hebben een functie voor dagrecreatie zoals zwemmen, spelen, sporten, suppen en andere buitensport activiteiten. Ten zuiden en oosten hiervan zijn rietvelden en een nat loofbos aangelegd en ontwikkeld. De rietvelden trekken veel water- en moerasvogels aan. De rietvelden ten zuiden van de plassen zijn toegankelijk met wandel- en fietspaden. De rietvelden ten oosten van de A325 zijn slechts ontsloten met één pad met uitzicht punt. In het bos zijn diverse paden aanwezig. Het oostelijke gebied functioneert als een natuurkern in deze omgeving.

- Recreatie afstemmen op de rijk ontwikkelde natuurwaarden.
- Samenwerking met Uiterwaarde intensiveren.

Midden

Het Middengebied is een open gebied met een agrarische functie. Twee oude wegen lopen van oost naar west en volgen de oude hoger gelegen stroomruggen. Hierlangs liggen laanbeplantingen en fraaie boerderijen met groene erven. Het noordelijk deel is van oorsprong lager gelegen en nat. De openheid en verre uitzichten op de beboste stuwwallen vormen een waardevolle afwisseling tussen de omringende stedelijke gebieden.

Figuur 9: Natuurspeelplaats in het halfopen landschap van De Park het lagere Romeinse lint

Figuur 10: Waterrijk met rietvelden, open water en paden

Het agrarisch grondgebruik uit zich in weilanden en (graan)akkers. De recreatieve toegankelijkheid is (soms) beperkt. Er liggen twee pocketparken: de Berg Idylle en de Poel. Recent zijn er diverse klompenpaden aangelegd. Vanuit het beleid maar ook vanuit de gebruikers van het park is er de wens om de natuurwaarden en de belevingswaarde in dit gebied te verhogen.

De visie richt zich hierop:

- Lijnvormige stroken met een natuurvriendelijke inrichting en beheer aanleggen rond de erven en langs perceelsgrenzen.
- Aan de noordzijde vanaf de Linge natte natuurwaarden creëren.
- Langs de west- en zuidzijde inzetten op groene landschapselementen, vooral nabij de wegen en bebouwing.
- De grote open ruimten en vergezichten behouden.
- Inzetten op verbrede activiteiten bij bestaande boerderijen, zoals horeca, verkoop producten, educatie.
- Enkele entrees met parkeerruimte en informatie.

Zuid

Dit gebied vormt een half besloten landschap en ligt op een hoger gelegen stroomrug. In het noorden ademt dit de sfeer uit van het historische Kerkdorp Ressen. Het middendeel kent nog meerdere boomgaarden. Het zuidelijk deel bestaat uit het landgoed Doornik met schaduwrijke lanen en de tussenliggende Doornik Natuurakkers en velden. Het is in samenhang met de omgeving uitgegroeid tot een 'stadslandgoed'. In het meest zuidelijke deel heeft het bos een wat natuurlijker karakter. Er zijn verschillende cultuurhistorisch waardevolle kleinschalige landschapselementen zoals boomgaarden, hagen, lanen en graanakkers. Door het natuurvriendelijk beheer zijn de natuurwaarden hier al hoog. Hierbij passen kleinschalige recreatieve activiteiten. In het zuiden liggen diverse restaurants aan de rand of net buiten

Figuur 11: Open landbouwgebied in Midden boerderijen

Figuur 12: Half besloten landschap in Zuid

het park met parkeerplaatsen, die als entree voor het park functioneren. In Zuid ligt een natuurspeeltuin in het Sprokkelbos en een openlucht klaslokaal.

De visie richt zich hier op:

- Verder ontwikkelen voorzieningen en activiteiten
- Uitbreiding van het park in de richting van de Lentse plas.
- Nader onderzoeken gebruik (reeds aangewezen) evenementen locatie bij Lentse plas.
- Doorontwikkeling van de Doornikse natuurakkers
- Versterken van de relatie tussen de historische kern Ressen en het omliggende landschap.

3.3 Verkeer en recreatieve verbindingen

Met de groeiende bevolking en verstedelijking in de omgeving van Park Lingezegen groeit ook de vraag naar recreatieve voorzieningen. Het park vormt een groene bufferzone tussen Arnhem en Nijmegen, waar verschillende recreatieve behoeftes en activiteiten van gebruikers samenkomen: nu en in de toekomst.

Aanvullen parkeerplaatsen aan randen

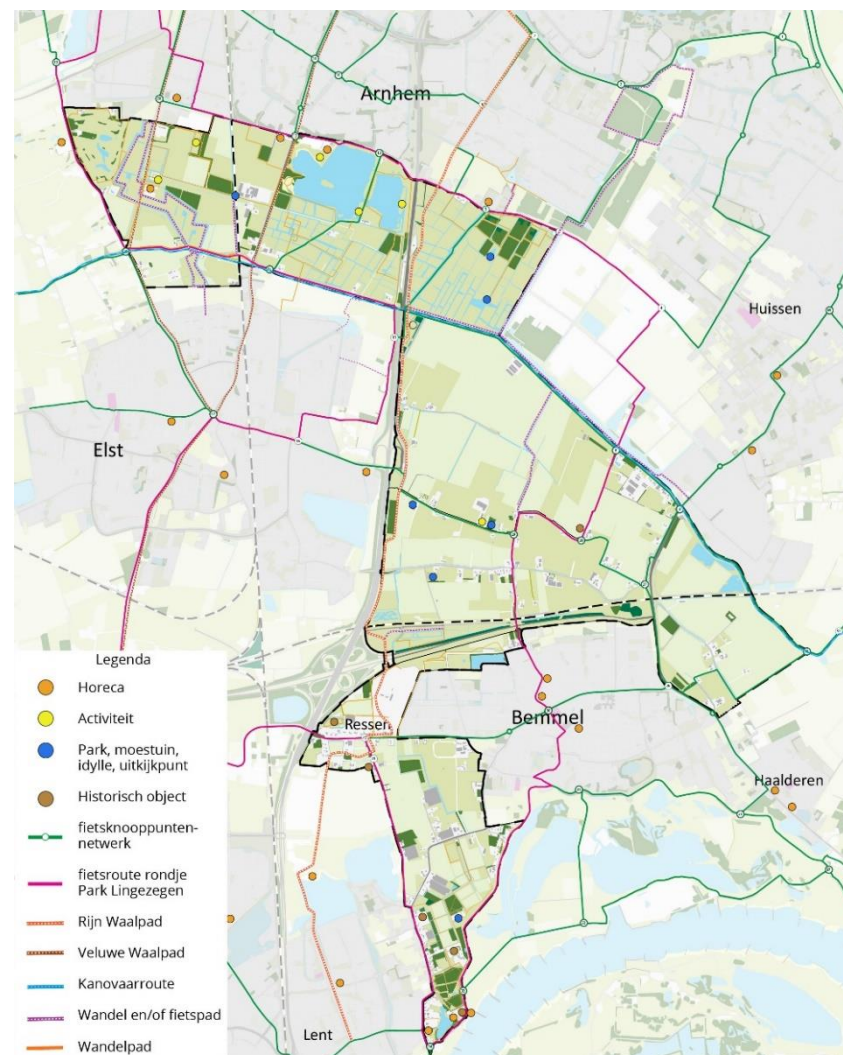
Parkeerplaatsen aan de randen van het gebied functioneren als startpunt voor wandelingen of fietstochten in het park. Het is wenselijk hierbij kleinschalige voorzieningen te realiseren, zoals een toilet, watertappunt, oplaadpunt voor elektrische fietsen en informatie. Natuurlijk moeten wandel- en fietspaden aansluiten op de parkeerplaatsen. De grotere parkeerplaatsen kunnen ingericht worden als toeristisch overstappunt (TOP).

Verkeer Middengebied

Er is de wens de Breedlersestraat recreant-vriendelijk in te richten. Ze blijft dan toegankelijk voor langzaam verkeer, landbouw- en bestemmingsverkeer. Op veel plaatsen kunnen wandel- en klompenpaden in de brede bermen liggen. De iets zuidelijker gelegen Kattenleger blijft een belangrijke doorgaande route. Hier liggen vrij liggende fietspaden. Ook langs de Plak en De Vergert zijn vrij liggende fietspaden wenselijk.

Versterken recreatieve verbindingen vanuit stad en land

Park Lingezegen zal ook in de toekomst veel worden bezocht door omwonenden. Daarom is het belangrijk om goede verbindingen te realiseren vanuit aangrenzende stedelijke gebieden en dorpen. Sommige gebieden rondom het park zijn moeilijk te doorkruisen, bijvoorbeeld het kassengebied

Figuur 13: Recreatieve verbindingen en voorzieningen.

tussen Huissen en het Landbouwwand. Het uitbreiden en verbinden van routes kan het park beter bereikbaar en aantrekkelijker maken voor omwonenden. De bestaande groenstructuren in het stedelijk gebied en de dorpen kunnen worden gebruikt om verbindingen te creëren met het park.

Versterken recreatieve verbinding tussen deelgebieden

Goede recreatieve verbindingen tussen deelgebieden zorgen voor een betere samenhang in Park Lingezegen. Een doorgaande fietsverbinding langs de Linge, project Linge-kruising, met meekoppelkansen voor water, natuur en recreatie draagt hier sterk aan bij.

Uitbreiden Klompenpaden

Het klompenpadennetwerk kan verder worden uitgebreid en verbonden, waardoor wandelaars meer mogelijkheden hebben om ander verkeer te vermijden en het park op een andere manier te ervaren. Schouwpaden lenen zich hier ook goed voor. Met name in het noordelijk en zuidoostelijk deel van het Landbouwwand is hier behoefte aan.

3.4 Voorzieningen

Op dit moment wordt het park voornamelijk gebruikt door bewoners en in mindere mate door gebruikers van buiten de regio. Dit is ook de gewenste situatie voor de toekomst. Er wordt gestreefd naar een groei van voorzieningen voor extensieve recreatie, aansluitend bij het voorkomende landschap, de natuur en de landbouw, passend bij de draagkracht van het gebied.

Figuur 14: Berm Breedlersestraat heeft ruimte voor een vrijliggend fietspad. Dit valt dan samen met het aanwezige klompenpad

Aanvullen voorzieningen

Voorzieningen dienen breed toegankelijk te zijn en aan te sluiten op verschillende doelgroepen. Ontwikkelingen van intensieve recreatie (ontspanningsmogelijkheden waaraan veel mensen tegelijk deelnemen, zoals het evenemententerrein) zijn beperkt wenselijk binnen park Lingezegen en mogen niet in NNN-gebied liggen. Bij de groei moet de recreatiesector de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen en te vernieuwen. Vooral ook in combinatie met een kwaliteitsverbetering aansluitend bij natuur, landschap, sport, kunst en cultuur en de geschiedenis van Park Lingezegen. Er liggen zeker ook kansen in het beter beleefbaar maken van de (cultuur)historie en het bieden van educatieve en sportieve activiteiten.

Nieuwe functie ter plaatse van Pitch & Putt Golfbaan

De Pitch & Putt Golfbaan is in eigendom en beheer bij Uiterwaarde. Deze staat er nu vervallen bij. Het is wenselijk om hier een nieuwe invulling aan te geven, om zodoende bij te dragen aan een kwalitatief hoogwaardig park. Deelgebied Noord wordt veel bezocht voor recreatieve doeleinden. Wellicht kunnen concrete ideeën worden ontwikkeld voor een natuurleerpad en educatieve invulling in dit gebied, aangezien dit momenteel nog minder sterk aanwezig is in dit gedeelte van het park. Ook kan gedacht worden aan een pluktuin, omdat dit gedeelte dicht bij het stedelijk gebied ligt. Nadere afstemming hierover met Uiterwaarde en gemeente is gewenst.

Aanvullen horeca en recreatieve trekkers

In het kader van dagrecreatie maken bezoekers graag gebruik van horeca in combinatie met een fiets- of wandeltocht. Idealiter ligt de horeca gekoppeld aan een goede parkeerplaats aan de rand van het parkgebied, net erin of erbuiten. Bij de deelgebieden Noord en Zuid is dit ook het geval, zie de visiekaart op hoofdlijnen. Midden in het Middengebied is behoefte aan een kleinschalige vorm van horeca bijvoorbeeld in de vorm van een koffie- en theestop.

Nieuwe trekker langs Linge ter plekke van urnenmuur

Nabij het kruispunt van de Linge en de A325 zien wij een kans voor een nieuwe recreatieve trekker en rustpunt, gecombineerd met de herinrichting van de urnenmuur. De urnenmuur ligt op een interessante locatie: op de vernauwing van het zandloperfiguur die Park Lingezegen vormt, vlak bij de Linge en de afslag van de A325. Iedereen die van het noorden naar het midden van Park Lingezegen wil, passeert dit punt. Echter, op dit moment wordt de urnenmuur niet gebruikt als het oorspronkelijk bedachte Idylle en pocketpark waar mensen naartoe gaan. Daarom is de Parkorganisatie op zoek naar een nieuwe functie,

Figuur 15: Urnenmuur herontwikkelen tot een recreatieve trekker

zodat deze plek alsnog aantrekkelijk wordt. Hierbij is een kleine rondwandeling wenselijk; momenteel is het pad geen doorgaande route, waardoor er weinig voorbijgangers zijn en daarmee geen sociale controle. Om deze rondwandeling te realiseren, kan de muur vanaf de zuidzijde worden ontsloten. Bij de entree aan de noordzijde kan een parkeerplaats en rustpunt worden ingericht die zowel voor auto's als fietsers goed bereikbaar is.

Nieuwe trekker ten oosten van Bommel

Ook ten oosten van Bommel zou horeca en een nieuwe recreatieve trekker de gebruikswaarde van het park kunnen verhogen. Denk hierbij aan nieuwe voorzieningen, voor verschillende doelgroepen, die een ontmoetingsplek vormen en aansluiten bij uiteenlopende behoeften, doelen, belevingen en functies.

Aanvullen bijzondere punten om naartoe te lopen

Om het wandelen nog aantrekkelijker te maken is het wenselijk meer bijzondere punten te ontwikkelen om naar toe te lopen. Dit kan bijvoorbeeld bestaan uit een uitkijkpunt, kunstobject, natuur- en of landschapskunst, kleine attractie bij een boer of bedrijf, bankje (bewust in de zon of schaduw), informatiepunt, folly (bouwwerk zonder functie), etc.

Faciliteren sport en beweging

Naast wandelaars en fietsers, maken ook veel hardlopers, wielrenners en andere sporters gebruik van Park Lingezegen. Echter, het huidige aanbod aan sport- en intensieve beweegmogelijkheden is vooral geconcentreerd in Noord. Dit deel biedt de meeste voorzieningen voor intensieve beweging, zoals de outdoor fitness, skatepark, sportvelden en mogelijkheden voor watersporten zoals suppen en kanoën. Natuurlijk bieden de wandel- en fietspaden door het gehele park gelegenheid om te sporten. Een uitbreiding hiervan zal ook sporters ten goede komen. Het is waardevol sportvoorzieningen verder te spreiden, zodat het gehele park mogelijkheden biedt voor diverse vormen van intensieve beweging.

Zoneren bezoekersstromen

In de toekomst zal er aandacht zijn om bezoekersstromen te zoneren, zodat zij zo min mogelijk last van elkaar hebben en er zo goed mogelijk in de behoefte van de verschillende bezoekersstromen voorzien wordt.

Figuur 16: Brug de Hoge Noot is een eyecatcher. Het zou nog aantrekkelijker zijn als boven iets speciaals is, bijvoorbeeld informatie over waar je op uitkijkt

3.5 Parkorganisatie; verder ontwikkelen groen uitloopgebied

Strategie & Doorontwikkeling

Voor de ontwikkeling van nieuwe recreatieve voorzieningen welke de Parkorganisatie zelf kan ontwikkelen, zoals de parkentrees en nieuwe recreatieve verbindingen, is de afdeling doorontwikkeling aan zet voor de uitwerking en realisatie. Voor de voorzieningen waar de Parkorganisatie andere partijen nodig heeft, kan zij een stimulerende en faciliterende rol innemen om de visie te realiseren.

Beheer & Onderhoud – fysiek

Voor het toekomstig beheer is er op de volgende punten aandacht nodig.

- Beheer en onderhoud voor in stand houding van de basisuitrusting, zowel groene onderdelen als verharding en parkmeubilair.
- Behoeftte aan meer variatie in beheer ten behoeve van de beleving. Niet alles hoeft helemaal strak te zijn.
- Behoeftte aan meer ecologisch beheer; extensief en gefaseerd zodat er schuilruimte blijft voor aanwezige dieren.

Beheer & Onderhoud – sociaal

Het sociaal beheer vormt een belangrijke schakel in het levendig en beleefbaar houden van Park Lingezegen. Daarbij gaat het om zowel het optreden als gastheer van het park als het houden van toezicht. Iedereen moet zich welkom en veilig voelen in Park Lingezegen en daar draagt het sociaal beheer een belangrijke bijdrage aan. Ook educatie valt onder sociaal beheer. De Parkorganisatie kan met inzet van het netwerk educatie faciliteren.

Als gastheer en toezichthouder dient de Parkorganisatie goede afspraken te maken over het hondenbeleid met de gemeenten.

Communicatie

Regelmatige afstemming met andere partijen die grondeigenaar zijn (zoals Uiterwaarde en het Waterschap) of beheerder (zoals Staatsbosbeheer) of met overheden zoals Provincie, GMR en Rijk of ondernemers is van belang om de kwaliteit van Park Lingezegen te waarborgen, activiteiten op elkaar af te stemmen en nieuwe ontwikkelingen in overleg te bepalen.

4 Inclusief en actief verbonden met de omgeving

Dit hoofdstuk behandelt de tweede doelstelling van de Parkorganisatie: 'inclusief en actief verbonden met de omgeving'. In de eerste paragraaf zijn de subdoelstellingen kort benoemd, waarna deze in de daaropvolgende paragrafen nader zijn toegelicht.

4.1 Subdoelstellingen

Doelgroepen:

- Met name inzetten op lokale bezoekers uit de regio
- Faciliteren van initiatieven voor kinderen en jeugd

Betrokkenheid:

- Stimuleren betrokkenheid met kunst en cultuur
- Faciliteren groei van evenementen in De Park
- Nader verkennen bezoekerscentrum
- Nader verkennen evenementenlocatie in zuidelijk deel
- Faciliteren Culturele activiteiten en kunstroutes
- Jaarrond programma van evenementen en activiteiten
- Stimuleren betrokkenheid via geschiedenis en erfgoed
- Versterken informatie over de Tweede Wereldoorlog
- Stimuleren van betrokkenheid via voedsel en landbouw

Figuur 17: Betrokkenheid van bewoners bij het voorbereiden en oogsten van voedsel

4.2 Doelgroepen

De term inclusief beoogt dat het park voor iedereen is en voor iedereen iets te bieden heeft. Met verbondenheid wordt bedoeld dat mensen ook een sterke betrokkenheid voelen bij het park. Bijvoorbeeld doordat zij hier wekelijks voedsel oogsten of een activiteit aanbieden, zoals een fietstocht met uitleg over de geschiedenis die zich in het park heeft afgespeeld.

Met name inzetten op lokale bezoekers uit de regio

Het gebruik van het park is voor alle inwoners, maar vooral voor de bewoners uit de regio. De ruimte is schaars, daarom is het van belang een goede balans te zoeken tussen de recreatieve voorzieningen, de natuur en de ruimte. Enkele voorzieningen kennen een grotere doelgroep zoals het evenemententerrein en een mogelijk nieuw bezoekerscentrum. Terughoudendheid met nieuwe (recreatieve) initiatieven is geboden om de ruimtelijke kwaliteit van het landschap en de natuur te behouden.

Stimuleren van initiatieven voor kinderen en jeugd

De jeugd vormt een specifieke doelgroep, waar meer op in wordt gespeeld om deze te betrekken bij het park. Ook wordt ingezet op activiteiten voor families met kinderen, zodat kinderen van jongs af aan betrokken worden bij het leren over de natuur en voedselproductie.

4.3 Betrokkenheid

Gebruikers van het park worden ook betrokken door activiteiten. Het park biedt veel variatie aan ruimten waarin deze activiteiten plaats kunnen vinden.

Stimuleren betrokkenheid met kunst en cultuur

Kunst en cultuur zijn bij uitstek thema's die mensen in mentaal opzicht verbinden met een plek. Kunst laat mensen genieten van iets moois of

Figuur 18: Evenemententerrein in De Park vanuit de lucht

betekenisvol. Cultuur gaat over wat de mens tot stand heeft gebracht. Cultuur en natuur zijn nauw verweven. Kunst en cultuur, verwijzen naar menselijke activiteit en de symbolen die deze activiteit betekenis geven met behulp van vaardigheid en verbeelding. De landschappelijke verscheidenheid van Park Lingezegen biedt ruimte en aanleiding voor verschillende activiteiten die passen bij de schaal en maat van de omgeving.

Faciliteren groei van evenementen in De Park

Het evenemententerrein in De Park kan ruimte bieden aan relatief grote evenementen. Hiermee kunnen inkomsten gegenereerd worden, die nodig zijn om de doelstellingen van het Park te blijven verwezenlijken. De omvang dient afgestemd te zijn op de inpassing in de omgeving, de nodige aanvullende

voorzieningen en de benodigde parkeerruimte. Deze evenementen zullen organisch kunnen groeien om ervaring op te doen met de organisatie en draagvlak in de omgeving. Met het uitgangspunt dat het park voor iedereen is, kan de doelgroep en de aard van de evenementen breed zijn. De evenementen mogen niet ten koste gaan van de landschappelijke kwaliteit en de natuurwaarden van het park, zoals verwoord in gemeentelijk beleid. Indien het faciliteren van evenementen succesvol blijkt te zijn, kunnen bepaalde faciliteiten permanent worden aangelegd, zoals stroom, water, toiletvoorzieningen, een ruimte voor de organisatie en EHBO en een overdekte groepsruimte.

Nader verkennen bezoekerscentrum

Een bezoekerscentrum in Park Lingezegen kan verder bijdragen aan de identiteit van het park. Tevens biedt een bezoekerscentrum het startpunt voor educatie over verschillende thema's die in het park spelen. Indien er vaste voorzieningen komen voor het evenemententerrein lijkt het logisch dit met elkaar te combineren in één gebouw. Hiervan dient de haalbaarheid nader onderzocht te worden.

Nader verkennen evenementenlocatie in zuidelijk deel

De omgeving van de Pathé cinema bij de Lentse plas is reeds door de gemeente Nijmegen aangewezen als evenementenlocatie, maar nog niet als zodanig in gebruik. Een uitbreiding van het park in deze richting is wenselijk om de samenhang tussen de groene en blauwe gebieden aan deze zijde te vergroten. De Parkorganisatie kan onderzoeken of zij een rol kan spelen bij het in gebruik nemen van dit evenemententerrein.

Faciliteren culturele activiteiten en kunstroutes

Culturele activiteiten en kunstroutes kunnen plaats vinden en aansluiten bij de aanwezige landschappelijke variatie binnen het parkgebied. Juist door een andere blik of invalshoek kunnen gebruikers van het park op een nieuwe manier het landschap en de natuur beleven of geconfronteerd worden met een interessant onderwerp. In park Lingezegen wordt ruimte geboden aan kunstwerken, kunstroutes, tentoonstellingen, uitvoeringen en culturele activiteiten van diverse aard, passend in de omgeving, zonder de ruimtelijke kwaliteit geweld aan te doen, en deze positief te gebruiken en te belichten. Hieronder past ook een meerdaags cultureel festival.

Oude Moestuin en landgoed Doornik

In het noordelijk deel biedt de Oude Moestuin een goede ruimte voor kunst & cultuur. In het zuidelijk deel heeft Landgoed Doornik de ambitie een pleisterplaats te worden voor kunst en cultuur. Dit landgoed biedt een goede entourage voor kleinschalige evenementen en culturele activiteiten.

Jaarrond programma van evenementen en activiteiten

De Parkorganisatie streeft naar een programmering waarbij er een jaarrond programma ontstaat van evenementen en activiteiten.

Stimuleren betrokkenheid via geschiedenis en erfgoed

Park Lingezegen kent een rijke historie met diverse (cultuur-) historische waarden die verwijzen naar de verschillende tijdlagen, zoals af te lezen is uit vondsten uit de late ijzertijd en bronstijd, de Romeinse tijd met als kenmerk de Limes als noordelijke grens, de Middeleeuwen met oude kastelen (de Perck), oude heerlijkheden zoals Doornik en Ressen, De Liberation Route en de periode van de Tweede Wereldoorlog waarbij er veel gevochten is in dit gebied.

Versterken informatie over de Tweede Wereldoorlog

In het park is veel informatie over de Tweede Wereldoorlog te vinden. Aandachtspunt hierbij is dat de informatie vaak moeilijk te begrijpen is en nog beter overgebracht kan worden. Daarnaast zou een focuspunt, bijvoorbeeld een openlucht tentoonstelling met een eenvoudige beeldende uitleg of een museum helpen om de geschiedenis beter te begrijpen. Met activiteiten en evenementen kunnen onderdelen van de historie en het erfgoed in het gebied tijdelijk belicht worden.

Stimuleren van betrokkenheid via voedsel en landbouw

Daarnaast biedt het thema Voedsel & Landbouw ook mogelijkheden om mensen bij het park te betrekken, door bij te dragen aan het onderhouden of het oogsten van voedsel of aan het onderhoud van natuur en landschapselementen of door educatieve activiteiten te verzorgen. Initiatieven als pluktuinen richten zich momenteel vaak op een relatief selecte doelgroep. Om de toegankelijkheid te vergroten, kan de Parkorganisatie gebruikmaken van geschikte communicatiemiddelen. Denk hierbij aan de Plukkaart van de gemeente Arnhem. Deze kaart biedt een laagdrempelige manier om een breder publiek aan te spreken.

Figuur 19: Diverse objecten in het gebied verwijzen naar de tweede Wereldoorlog

4.4 Parkorganisatie: inclusief en actief verbonden met de omgeving

Strategie & Doorontwikkeling

De aanleg van vaste voorzieningen voor evenementen in De Park en de ontwikkeling van een bezoekerscentrum dienen op haalbaarheid nader uitgewerkt en onderzocht te worden.

Gebruik & Beleving

De afdeling dient de ontwikkeling en groei van activiteiten en evenementen op te pakken en nader uit te werken, binnen de boven beschreven visie en uitgangspunten. Samenwerking met lokale en regionale organisaties is van belang. De afdeling heeft hierbij een faciliterende rol.

Beheer en onderhoud – fysiek

In het beheer van het park wordt samengewerkt met lokale en regionale partijen. Dit vergroot de verbondenheid met lokale partners en draagt ook bij aan duurzaamheid.

Communicatie

Communicatie over activiteiten vindt via diverse media plaats, zoals de website, sociale media, flyers en innovatieve communicatiemiddelen.

Regelmatige zal afstemming nodig zijn met bijvoorbeeld een regionaal bureau voor toerisme over de planning en afstemming van diverse activiteiten binnen de regio.

5 In goede balans met natuur, bodem en water

Dit hoofdstuk geeft uitwerking aan de derde doelstelling van de Parkorganisatie: 'in goede balans met natuur, bodem en water'. In de eerste paragraaf zijn de subdoelstellingen kort benoemd, waarna deze in de daaropvolgende paragrafen nader zijn toegelicht.

5.1 Subdoelstellingen

Natuur en landschap:

- Rekening houden met de ontstane natuurwaarden
- Realiseren van natuurverbindingzones voor de biodiversiteit
- Vergroten biodiversiteit Middengebied met landschapselementen
- Stimuleren van het gebruik van subsidieregelingen
- Aaneensluiten van de verschillende delen van het park
- Behouden van de landschappelijke diversiteit
- Behouden van zichtlijnen in het Middengebied

Voedsel en landbouw:

- Stimuleren verduurzamen landbouw, zoals verminderen van bestrijdingsmiddelen
- Ondersteunen duurzaam produceren voor lokaal gebruik
- Bijdragen aan Groenblauwe dooradering
- Stimuleren verbrede functies bij agrarische bedrijven

Energie:

- Kleinschalige projecten duurzame energie

Figuur 20: Water en riet in oosten van Waterrijk

Water:

- Faciliteren nieuwe waterbergingen
- Stimuleren van de inrichting van natuurvriendelijke oevers
- Aanhaken bij het planproces verbrede Lingecorridor
- Stimuleren van een verbeterde waterkwaliteit ten behoeve van doelsoorten

5.2 Natuur en landschap

Voor de doorontwikkeling van natuur en landschap is gekeken naar de beoogde ontwikkelingsdoelen vanuit het Gelder Natuurnetwerk (GNN), de Groene Ontwikkelingszones (GO), de doelen uit het Groenblauwe raamwerk en het Gelderse programma voor het landelijk gebied (VLGG).

Rekeninghouden met de ontstane natuurwaarden

Park Lingezegen heeft recent gerealiseerde landschappelijke elementen. Hierin zijn op korte termijn al goede natuurwaarden ontwikkeld. Het park is van oorsprong niet ingericht op het afsluiten van bepaalde delen gedurende een bepaalde tijd. Er is juist behoefte aan meer openstelling en meer verbindingen. In de toekomst dient wel rekening te worden gehouden met ontstane natuurwaarden. Met een goede zonering kunnen deze hand in hand gaan. Het park biedt daarvoor voldoende ruimte. Een tijdelijke afsluiting van gebieden bijvoorbeeld tijdens het broedseizoen met een goede uitleg en aanduiding is denkbaar.

Realiseren van natuurverbindingszones voor de biodiversiteit

Uit het groenblauwe raamwerk volgt dat op grote schaal natuurverbindingszones noord-zuid en oost-west tussen de Nederrijn en de Waal en hun uiterwaarden versterkt moeten worden tot een robuust ecologisch systeem. En dat deze verbonden moeten worden met het groen en blauw in Park Lingezegen. Ook de barrièrewerking van de bestaande en toekomstige infrastructuur voor diersoorten dient verminderd te worden. De oost-west verbinding is als natte verbinding langs de Linge aangegeven. Beoogd is om vanuit de Linge blauwe inprikkers te creëren in het Landbouwwand, bijvoorbeeld met natuurvriendelijke oevers en poelen. De noord-zuidverbinding ligt aan de westzijde van het Landbouwwand en verbreedt zich naar het zuiden. Deze

bestaat meer uit droge landschapselementen zoals struwelen, erfbeplantingen en hagen.

Realiseren natuurverbindingszones via modelsoorten

Voor de inrichting van de natuurverbindingszones gelden de modelsoorten 'Ijsvogelvlinder' en 'Rietzanger'. Voor de aanwezigheid van de Ijsvogelvlinder is aanleg van vochtig loofbos, met gevarieerde samenstelling en structuurrijke randen en open plekken essentieel. Wilde kamperfoelie is daarbij de waardplant voor de ijsvogelvlinder.

Het model Rietzanger bestaat uit grote en kleine stapstenen van rietland met de juiste waterhuishouding (voldoende water). Het is bedoeld om de afstand tussen populaties rietvogels te versterken en de afstand tussen de broedgebieden te verkleinen. Aan rietland zijn ook andere dieren gebonden, zoals bedreigde libellensoorten.

Andere gidssoorten voor meer biodiversiteit

Het kan helpen om naast deze twee specifieke modelsoorten ook gidssoorten te kiezen die in het algemeen symbool staan voor een goede groenblauwe dooradering. Zo is er meer keuzemogelijkheid om bij de variatie van de deelgebieden aan te sluiten, met name bij het open Middengebied. Neem bijvoorbeeld soorten als:

- Snoek, boven in de voedselketen voor een goed ontwikkeld en aaneengesloten watersysteem.
- Rugstreeppad als pionierssoort voor de combinatie landhabitat en geïsoleerde poelen.
- Egel en kleine marterachtigen voor landgebonden aaneengesloten structuren.

- Daarnaast kan sleedoornpage (dagvlinder) worden gekozen om als gidsssoort te dienen voor vele andere soorten die profiteren van sleedoornbeplanting. Sleedoorn is tamelijk ondoordringbaar, waardoor het erg goede dekking geeft. Ook bloeit de struik uitbundig, en is daarmee van belang voor insecten.
- Verder is de steenuil een goede doelsoort voor het kleinschalige (groen dooraderende) landschap. De steenuil komt momenteel al veel voor in het gebied.
- Tenslotte is patrijs een goede doelsoort voor de meer open deelgebieden. Deze soort profiteert van structuurrijke, ruige akkerranden, weiden met hagen en kruidenrijke bermen.

Lokale biodiversiteit cultuurlandschappen en bosranden versterken

Op lokaal schaalniveau kunnen biotopen voor vlinders, reptielen en amfibieën en vogels van cultuurlandschappen ontwikkeld worden om ook daarvan de biodiversiteit te versterken. Ook de ontwikkeling van bosranden en overgangen naar cultuurgronden kan worden verbeterd. In algemene zin kan dit worden bewerkstelligd via:

- Het toevoegen van een aaneengesloten groenblauwe dooradering in de vorm van watergangen, hagen, houtsingels, takkenrillen en lanen. Let hierbij op dat de soorten klimaatbestendig zijn.
- Biodiverse bermen met laagblijvende kruiden en bloemen.
- Mantel-zoomvegetaties en bosranden (streekeigen landschapselementen).
- Faunapassages aanbrengen onder (of over) bestaande infrastructuur.
- Ander beheer, voornamelijk extensief en gefaseerd beheer uitvoeren. Denk bijvoorbeeld aan bloemrijke bermen en hier en daar de natuur haar gang laten gaan.

In een nadere uitwerking kan in samenwerking met een ecooloog worden bepaald waarvoor welke van deze doelsoorten en bijbehorende inrichting in het park gekozen wordt.

Vergroten biodiversiteit Middengebied met landschapselementen

Uit onderzoek blijkt dat de biodiversiteit in het Middengebied onvoldoende is ontwikkeld. Een belangrijk verbeterpunt ontstaat door het toevoegen van (meer) natuurlijke opgaande structuren (zie figuren op volgende pagina), die gaan functioneren als groene corridor en/of stapsteen. Het gaat om landschapselementen die passen in het landschap, met een extensief beheer:

- Waterstructuren, zowel aaneengesloten watergangen als geïsoleerde poelen.
- Structuurrijke bermen, eenvoudig te realiseren door in te zaaien en ecologisch te gaan beheren.
- Kruidenrijke akkers of akkerranden.
- Heggen en hagen aan te brengen tussen percelen.
- Geleidelijke overgangen van kruidenvegetatie naar struiken (mantel-zoom).

Stimuleren van het gebruik van subsidieregelingen

Voor natuurontwikkeling en agrarisch natuurbeheer is momenteel een tweetal subsidieregelingen van toepassing. De Parkorganisatie kan de agrariërs en overige grondeigenaren wijzen op de mogelijkheden van deze regelingen.

Aaneensluiten van de verschillende delen van het park

De Park en Waterrijk lijken op grond van het biodiversiteitsonderzoek al behoorlijk goed ontwikkeld. Enkele verbeterpunten zijn:

- Het toevoegen van (meer) geïsoleerde poelen in De Park.

- Het beter aansluiten van De Park en Waterrijk op elkaar. Dat kan door te werken met waterrijke 'inprikkers' in De Park (eventueel gecombineerd met geïsoleerde poelen) en eventuele boomrijke 'inprikkers' in Waterrijk.
- Het beter aansluiten van Waterrijk op het Middengebied. Dat kan door het gebied ten zuiden van de Linge bij de weg De Broekakkers in te richten met waterrijke 'inprikkers' en het toevoegen van struiken- en kruidenrijke bermen.
- Het beter aansluiten van het Middengebied op het Zuiden. Dat kan door de groen- en waterstructuren in beide deelgebieden door te trekken en op elkaar te laten aansluiten. Grote knelpunten daarin zijn wel de snelweg A15 en de Betuwelijn.

Behouden van de landschappelijke diversiteit

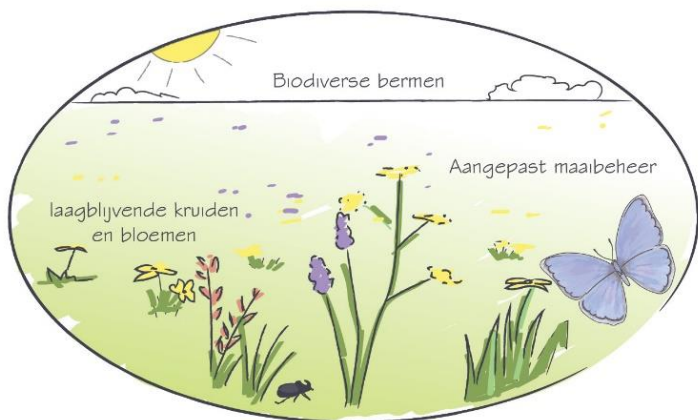
Vanuit landschappelijk oogpunt is het belangrijk om de variatie in ruimtelijke karakteristiek van de verschillende delen van het park te behouden en te versterken. Deze variatie biedt mogelijkheden voor verschillende recreatieve activiteiten en belevingen, en draagt ook bij aan een diversiteit aan natuurwaarden.

Behouden openheid in het Middengebied

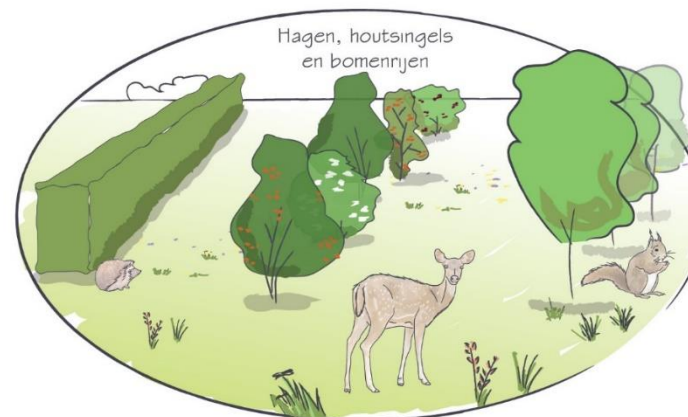
Het Middengebied is open en kent grote vergezichten naar de beboste stuwwal van de Veluwezoom en het Rijk van Nijmegen. Mensen waarderen deze openheid en het feit dat je ver weg kan kijken. Daarom willen we bij natuurontwikkeling in het Middengebied de openheid zo veel mogelijk in stand houden door het toepassen van lage landschapselementen of hogere landschapselementen parallel aan de kijkrichting te plaatsen.

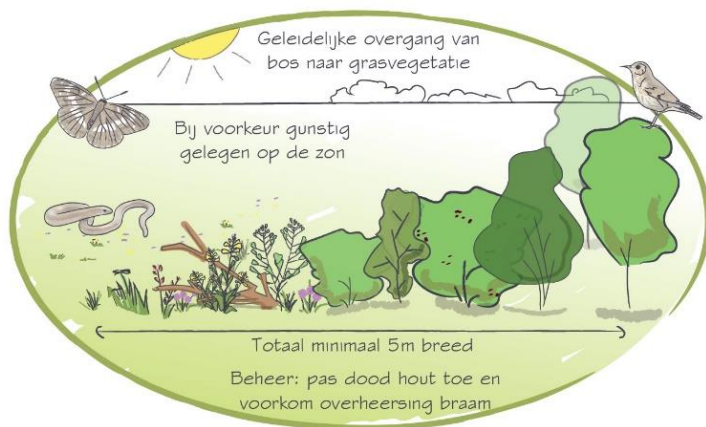
Figuur 21: Behoud openheid in het Middengebied

Figuur 22: Kansen voor biodiversiteit in bermen

Figuur 24: Kansen voor hagen, struiken en bomenrijen tussen de percelen

Figuur 23: Geleidelijke overgang van gras naar bos

Figuur 25: Kansen voor toevoegen streekeigen en inheemse beplanting

5.3 Voedsel en landbouw

Doordat het landbouwareaal binnen Park Lingezegen onderdeel uitmaakt van het landschapspark is het juist hier gewenst dat de landbouw openstaat voor verduurzaming, verbreding en vernieuwing.

Stimuleren verduurzamen landbouw

De landbouw staat nationaal voor de opgaven om te werken aan specifieke doelen voor stikstof, klimaat, verduurzaming, biodiversiteit, dierenwelzijn en circulariteit. Dit zijn bouwstenen om de landbouw toekomstbestendig en duurzaam te maken. Deze transitie wordt vooralsnog op een vrijwillige manier ingevuld. De sector kan daarbij geholpen worden door verschillende stimulerende maatregelen en positieve communicatie. Een Bottom-up benadering richting de boeren is daarbij van belang. Met name in het landbouwgebied zijn er kansen voor de nu meer gangbare akkerbouwbedrijven. De Parkorganisatie kan een rol vervullen in het aandragen van kennis en het samen verkennen van mogelijkheden. Mogelijk ook via enkele pilots en experimenten.

Ondersteunen duurzaam produceren voor lokaal gebruik

Er zijn op dit moment in Park Lingezegen al diverse initiatieven voor meer duurzame vormen van landbouw. Denk hierbij aan de ontwikkeling van de voedselbossen, het concept "Herenboeren", de Zelfoogsttuin Hof Bredelaar en de Jonge Voedselbosboeren. Tot nu toe zijn het redelijk kleinschalige ontwikkelingen, maar bij elkaar krijgen ze een toenemende omvang, die als inspiratie en voorbeeld kan dienen voor anderen. De maatschappelijke betrokkenheid bij deze initiatieven is groot, waardoor de band met de omgeving wordt versterkt.

Bijdragen aan Groenblauwe dooradering

De Parkorganisatie en grondeigenaren kunnen een bijdrage leveren aan het realiseren van de Groenblauwe dooradering. Denk hierbij aan de aanleg van heggen, hagen, kruidenrijke (akker-)randen, strokenteelt, e.d. Zie voor een nadere uitleg de vorige paragraaf over landschap en natuur.

Stimuleren verbrede functies bij agrarische bedrijven

In het Landbouwgebied is behoefte aan meer kleinschalige activiteiten welke als doel van een wandeling kunnen dienen. Denk aan educatie over de uitoefening van het agrarisch bedrijf, een boerderijwinkel, een sociale werkplaats en een thee- of pluktuin. De visie zet in op het versterken van de recreatieve en/of maatschappelijke potentie bij agrarische bedrijven. Dit kan tevens een aanleiding zijn voor de huidige gangbare landbouw om hun landbouwmethoden te verduurzamen (bijdrage aan biodiversiteit, minder gebruik van gewasbeschermingsmiddelen) en informatie te geven over het functioneren van het boerenbedrijf.

Figuur 26: Streekwinkel de Woerd

5.4 Water

Water is een essentieel onderdeel bij de inrichting van ons buitengebied. We moeten daarbij goed inspelen op klimaatverandering, zowel een overvloed als tekort aan water. Voldoende water is belangrijk voor de natuur en de landbouw en een goede waterkwaliteit is belangrijk voor de in stand houding van soorten. De regio zet in op een robuust natuurlijk watersysteem.

Faciliteren nieuwe waterbergingen

Nieuwe waterbergingen kunnen mogelijkheden bieden voor andere vormen van landbouw die beter gedijen in nattere omstandigheden. Denk bijvoorbeeld aan de teelt van lisdodde. Het natte karakter zal ook richtinggevend zijn voor de te ontwikkelen natuur en landschapswaarden. Dit maakt het oorspronkelijke verschil tussen de lagere en nattere komgebieden en de hogere en drogere stroomruggen beter zichtbaar. Mensen worden geattendeerd op deze van oudsher natte gebieden. Voor de grondeigenaren die ruimte voor waterberging op hun land bieden kan het een 'dienst' blijken waar ook vergoeding voor gegeven kan worden. Aldus een bouwsteen voor de landbouwtransitie.

Stimuleren van de inrichting van natuurvriendelijke oevers

Stimuleren van de inrichting van natuurvriendelijke oevers, onder andere langs de zegen, met als doel ecologische versterking van het komgebied en versterking van de ecologische relatie tussen komgebied en uiterwaarden.

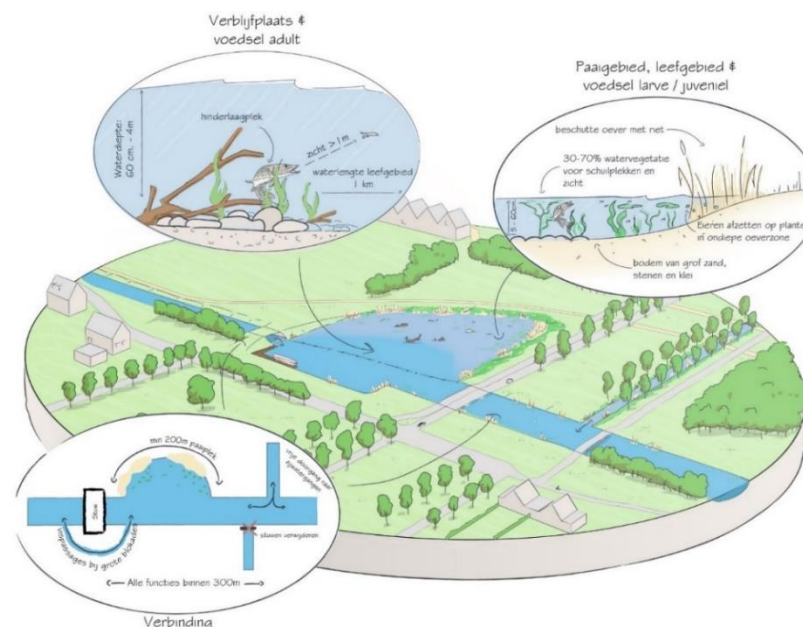
Aanhaken bij het planproces verbrede Lingecorridor

De realisatie van de Lingecorridor draagt eraan bij de Linge ruimtelijk te laten functioneren als belangrijke blauwe ruggengraat voor natuur en landschap en voor de gebruiker van Park Lingezegen. Zo wordt onder andere beoogd extra rietmoeras aan te leggen langs de Boven-Linge. Ook voldoende aan- en afvoer van Lingewater kan volgens de Visie Boven-Linge worden verbeterd. Het plan

voor de A325 op palen kan bijdragen aan een ruime doorgang van de Linge op deze plek, gecombineerd met een recreatieve route op maaiveld.

Stimuleren van een verbeterde waterkwaliteit ten behoeve van soorten

Park Lingezegen is het leefgebied van soorten zoals grote modderkruiper, bittervoorn en tureluur. Schoon oppervlaktewater, dat voldoet aan de Kader Richtlijn Water (KRW) doelen, is essentieel voor het voorkomen van deze soorten. Synergie zoeken met blauwe diensten is hier van belang evenals de aanwezigheid van water- en oevervegetatie. Ook stimuleringsmaatregelen voor afname van het gebruik van (kunst) mest en bestrijdingsmiddelen spelen hierin een rol.

Figuur 27: Combinatie waterberging en verbeteren Leefgebiedseisen snoek

5.5 Duurzame energie

In een landschapspark als Park Lingezegen is de Parkorganisatie terughoudend in (grootschalige) energieprojecten, omdat dit ten koste gaat van het karakter, de biodiversiteit en recreatieve waarde van het park. Toch is het belangrijk dat er bijgedragen wordt aan de verduurzaming van energie. Daarom wordt er ingezet op functiemenging, waarbij kleinschalige en zorgvuldig ingepaste duurzame energie initiatieven worden gestimuleerd, zoals een kleine windturbine of zonnepanelen bij agrariërs en innovatieve proeftuinen.

5.6 Parkorganisatie: in balans met natuur, landbouw en water

Strategie & Doorontwikkeling

- Inzetten op verbeteren biodiversiteit op eigen gronden door aanleg en ecologisch beheer.
- Stimuleren agrariërs en andere grondeigenaren om meer biodiversiteit te ontwikkelen door onder andere aanleg landschapselementen (droog of nat) en of ecologisch beheer. Agrariërs ondersteunen met de bijbehorende bedrijfsmodellen.
- Stimuleren agrariërs in verduurzamen landbouw.
- Stimuleren agrariërs in aanleggen waterbergingen in afstemming met het waterschap.
- Inzetten op regioarrangementen; gezamenlijk perspectief van provincie, regio, gemeenten en waterschap op gezamenlijke doelen in de fysieke leefomgeving.
- De Parkorganisatie kan richting gemeenten bemiddelen als ondernemers een voor het park nuttige functie willen vervullen.

Beheer & Onderhoud – fysiek

- Diverse vormen van ecologisch beheer nader uitwerken.
- Beheer met aandacht voor water, biodiversiteit en zonder bestrijdingsmiddelen.
- Proeftuinen en pilots met betrekking tot beheer uitwerken in samenwerking met kenniscentra of onderwijsinstellingen. Hierbij kan Park Lingezegen een voorbeeldfunctie hebben voor andere regio's.
- Circulair beheer nader uitwerken; wat betekent dit voor het beheer zelf en de grondstoffen die daarbij gebruikt worden of vrijkomen en de brandstof voor het materieel.

Beheer & Onderhoud – sociaal

- Het gastheerschap en toezicht uitbreiden met de rol als netwerkpartner om nieuwe kennis op te doen en te delen met de eigenaren, beheerders en gebruikers van het gebied.

Communicatie

- Kennis over gewenste natuurontwikkeling en duurzame landbouw uitbreiden, in samenwerking met de provincie, de regio GMR, kennisinstellingen, natuur- en landschapsverenigingen en de ondernemers.
- Opgedane kennis communiceren richting grondeigenaren.

Bronnen

Biodiversiteitsonderzoek Aeres, Park Lingezegen, NL adviseurs, maart 2024.

Beheervisie en Beheerplan, Park Lingezegen, 2020.

Masterplan Park Lingezegen, Park Lingezegen, 2008.

Milieu Centraal. (z.d.). Circulair: duurzaam leven zonder afval.
<https://www.milieucentraal.nl/bewust-winkelen/duurzaam-delen-en-geven/circulair-leven-zonder-afval/#:~:text=Het%20woord%20'circulair'%20ze%20eigenlijk,gebruik%20en%20hergebruik%20van%20grondstoffen.>

Nationaal Programma Circulaire Economie 2023 - 2030. Beleidsnota | Rijksoverheid.nl. Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2023.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnotas/2023/02/03/nationaal-programma-circulaire-economie-2023-2030>

Policy brief - mogelijke doelen voor een circulaire economie. Rapport | Rijksoverheid.nl. Planbureau voor de Leefomgeving, 2021.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/07/14/policy-brief-pbl-mogelijke-doelen-circulaire-economie>

Structuurvisie Park Lingezegen, DHV SAB, 2009.

Waardevol regeren. Sturen op brede welvaart. Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, juli 2024.